

Guide

Att stötta kvinnor i asylprocessen

Asylrättscentrum

Asylrättscentrum är en ideell organisation som arbetar för en rättssäker och konventionsenlig asylprocess. Vi erbjuder gratis juridisk rådgivning till asylsökande, ombud, gode män, kontaktpersoner och andra berörda via telefon och mail. Våra jurister tar uppdrag som offentligt biträde och driver rättsprocesser både nationellt och internationellt.

Asylrättscentrum erbjuder även utbildningar inom migrationsrätt för personer med varierande förkunskap på området. Vi har ett omfattande paket av olika utbildningar, från grundutbildningar till speciella frågeställningar på det migrationsrättsliga området.

Asylrättscentrums huvudmän och medlemmar

Huvudmän

Svenska kyrkan

 Rädda Barnen

 STOCKHOLMS KATOLSKA STIFT
DIOECESIS HOLMIENSIS

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT

Medlemmar

 Equmeniakyrkan

FARR
Flyktinggruppernas
riksråd

 RFSL

**STOCKHOLMS
STADSMISSION**

im

Den här guiden har tagits fram av medarbetare på Asylrättscentrum med lång erfarenhet av att stötta kvinnor i asylprocessen. Guiden har finansierats av Borås Pastorat.

Stockholm 2022-03-08

Innehåll

Innehåll	3
Viktiga saker att tänka på.....	4
Vem är flykting?	5
Vad kan vara asylskäl?	5
Kvinnors rättigheter i asylprocessen	7
Berättelsen är bevisningen.....	8
Hur kan du vara ett stöd till kvinnan?	9
Anmälan om verkställighetshinder.....	10
Stöd till kvinnor som utsätts för hot och våld	12

Viktiga saker att tänka på

Den här guiden riktar sig till dig som antingen genom ditt arbete eller i ditt ideella engagemang möter en kvinna som har ansökt om asyl eller ska/bör göra detta. Här hittar du information om vad du kan göra för att stötta henne i processen, vad du gör om hon är våldsutsatt och annan viktig information om själva asylprocessen.

Innan du läser själva guiden är det några punkter vi särskilt vill påminna om.

Ge bara råd du är säker på

Svensk migrationslagstiftning har ändrat sig väldigt mycket de senaste åren och små förändringar kan få stora konsekvenser för den som söker asyl. Ge aldrig juridisk rådgivning som du inte är helt säker på. Du kan alltid kontakta oss på Asylrättscentrum för att säkerställa att du har rätt information.

Din viktigaste insats är att stötta kvinnan att berätta

Det kan vara känsligt och svårt för kvinnor som söker asyl att berätta vad de varit med om och vad de är rädda för ska hända om de åker tillbaka. Ett viktigt stöd i asylprocessen är därför att hjälpa dem att kunna berätta och visa på att människor är beredda att lyssna på dem.

Om du i ditt yrke har erfarenhet och vana av att lyssna på svåra berättelser, kan ditt stöd vara att lyssna på kvinnans berättelse.

Om du **inte** är van att lyssna på svåra berättelser, kan din bästa hjälp till kvinnan vara att hjälpa henne att komma i kontakt med en person som kan lyssna på henne.

Personer under 18 år är barn och har särskilda rättigheter

Träffar du en flicka som är under 18 år har hon särskilda rättigheter som barn i asylprocessen. Kontakta gärna oss på Barnens Asylrättscentrum för mer information och stöd just till barn.

Vem är flykting?

När en person söker asyl i Sverige är det Migrationsverket som bedömer asylansökan. De gör en så kallad framåtsyftande bedömningen där de tittar på vad personen riskerar vid ett eventuellt återvändande till landet den har flytt ifrån. Även om Migrationsverket tittar på vad som kan hända när personen återvänder är det viktigt att de också får veta vad den som söker asyl har varit med om.

Flyktinggrunderna

Enligt svensk lag är en flykting en person som inte kan återvända till sitt hemland för att den känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av någon av de så kallade flyktinggrunderna, och inte kan få skydd i hemlandet. Flyktinggrunderna är ras, nationalitet, politisk eller religiös uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till viss samhällsgrupp

Med förföljelse menas mycket förenklat att man riskerar att utsättas för våld och att skadas på grund av någon av grunderna ovan – eller att man inte kan få skydd av samma orsak. Det finns riktlinjer från FN och Migrationsverket som beskriver hur asylskäl bör utredas och bedömas för att alla ska ges lika möjlighet till flyktingstatus och en rättssäker asylprövning. Kvinnors, barns, homo-, bisexuella och transpersoners behov under asylprocessen ska uppmärksammas särskilt.

Vad är ett asylskäl?

När Migrationsverket bedömer om en person har behov av skydd, tittar de på vad personen riskerar om de skulle åka tillbaka till hemlandet. För att de ska kunna bedöma det måste den som söker asyl berätta om vad den har varit med om och vad den är rädd för ska hända. De berättar sina asylskäl och sedan bedömer Migrationsverket om det är tillräckligt för att personen ska få stanna. Här nedanför kan du läsa om olika asylskäl, men vi vill poängtera att bara för att något kan vara ett asylskäl så är det inte säkert att Migrationsverket gör bedömningen att kvinnan ska få asyl.

Kvinnors asylskäl

Förföljelse kan utövas både av staten och enskilda, t.ex. den egna maken eller familjen. Kvinnan kan ha utsatts för våld och sexuella övergrepp av militärer eller poliser som representerar staten, eller av en enskild individ. För att Migrationsverket ska kunna bedöma om kvinnan har skyddsbehov måste hon få

information om att även våld i hemmet och inskränkningar i mänskliga rättigheter som beror på att hon är kvinna är ett asylskäl. Detta är extra viktigt eftersom att just våldet i hemmet kan vara så pass normaliserat att kvinnan själv inte ser det som något hon behöver skydd ifrån.

Om en kvinna riskerar att utsättas för våld eller kränkningar av någon i familjen eller av släktingar, till exempel, måste Migrationsverket bedöma om kvinnan i sådana fall kan få skydd av myndigheterna i sitt hemland.

Trafficking

Ett annat asylskäl kan vara trafficking. Det vill säga om kvinnan är ett offer för människohandel (inklusive att tvingas att ha utfört sexuella tjänster som del av betalningen) eller att vara rädd för att tvingas till prostitution. Migrationsverket kan även bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd som för kvinnor som är bevisperson om det behövs i en rättslig process mot förövarna.

Kvinnors rättigheter i asylprocessen

Det är Migrationsverket som är ansvarig myndighet för att handlägga ärenden om uppehållstillstånd och att utreda en asylsökandes skäl för uppehållstillstånd. **En kvinna har rätt att önska kvinnlig handläggare, tolk och offentligt biträde.** Det är viktigt att kvinnor känner till det, då många tycker att det är svårt att prata om svåra saker med män - eller i mäns närvaro. Det är viktigt att det blir rätt från början, så att förutsättningarna för kvinnan att våga och orka berätta om sina asylskäl inte hindras av att kvinnan inte känt till dessa rättigheter.

Rätten till kvinnlig handläggare, tolk och biträde

Det finns missförstånd och osäkerhet kring att be om att få en kvinnlig handläggare, biträde eller tolk. Framför allt har vi mött många kvinnor som tror att de är till besvär när de gör det och att det kommer att hållas emot dem i bedömningen längre fram. Så är inte fallet. Kvinnor som söker asyl har rätt att få en så bra process som möjligt och om de känner sig mer bekväma att berätta för kvinnor så kommer Migrationsverket att hjälpa till så att de får det.

Det är Migrationsverket som ser till att asylsökande får ett offentligt biträde som juridisk hjälp i asylprocessen. Kvinnan har rätt att välja offentligt biträde och kan lämna in namn på den hon önskar till Migrationsverket.

Kvinnor som söker asyl tillsammans med sin familj

Om kvinnan söker asyl tillsammans med sin familj är det bra att hon får information om att Migrationsverket kan besluta om sekretess mellan familjemedlemmar. Kvinnor som söker asyl tillsammans med sina familjer har rätt till ett eget offentligt biträde om det uppstår motstridiga intressen inom familjen.

Under asylutredningen ska kvinnan träffa ha enskilda möten med Migrationsverket. För att kunna ta tillvara på sina klienters bästa intressen ska även det offentliga biträdet träffa varje familjemedlem enskilt.

Berättelsen är bevisning

Det är ofta svårt, ibland omöjligt, att inkomma med skriftlig bevisning till stöd för det man har varit med om eller är rädd för ska hända i hemlandet. Ofta är det därför en asylsökandes muntliga berättelse som är den bevisning som finns och som ligger till grund för Migrationsverkets bedömning.

Kvinnan måste kunna berätta om sina erfarenheter, även av väldigt svåra saker, för att dessa ska kunna beaktas av Migrationsverket.

Bedömning av trovärdighet

I bedömningen av om en berättelse är trovärdig (uppgifterna är tillförlitliga) och kan läggas till grund för bedömningen tittar Migrationsverket bland annat på om en berättelse är sammanhängande, detaljerad och inte innehåller uppgifter som strider mot varandra. Berättelsen bedöms även mot information om vad som är känt i landet i fråga. Vad är t ex känt om förekomsten av könsstympning i det specifika landet?

Det är därför viktigt att kvinnan är beredd på att hon kommer att behöva berätta så utförligt som möjligt om vad hon har varit med om, eller omständigheterna kring detta, och vad hon är rädd för skulle hända vid ett återvändande.

Något som kan underlätta för kvinnan att berätta är om hon får hjälp att sätta händelserna i en kronologisk tidslinje. Även stödfrågor kan hjälpa kvinnan att berätta.

- Vem eller vilka är hon rädd för?
- Vad är hon rädd för ska hända (till exempel misshandel, våldtäkt, tvångsgifte, att bli utstött av släkten och samhället)?
- Hur tänker hon kring möjligheten att vända sig till polisen exempelvis i hemlandet?

Förklara om det inte går att få skydd i hemlandet

Kvinnan måste berätta om det inte är möjligt eller tänkbart att söka skydd från myndigheterna i hemlandet. Det kan vara självklart för kvinnan själv, baserat på egna eller andras erfarenheter hur det fungerar i hennes hemland. Det är dock inte självklart för svenska myndigheter. Det kan därför vara viktigt att kvinnan förklarar för Migrationsverket varför hon inte skulle få skydd (om hon kommer från ett land där det finns fungerande rättsväsende) eller vad det kan få för eventuella konsekvenser att vända sig till polisen, exempelvis.

Det är även viktigt att alla asylskäl kommer fram tidigt i processen. Om en asylsökande dröjer med att berätta om asylskäl ökar risken för att berättelsen blir ifrågasatt.

Hur kan du vara ett stöd till kvinnan?

Här nedanför finns viktig information om hur du kan stötta kvinnor som söker asyl i Sverige. Tänk på att om det är en flicka som är under 18 år så har hon rätt till mer stöd och har särskilda rättigheter i asylprocessen. För att få mer information om vilka rättigheter barn har och vilka stöd de kan få kontakta gärna oss på **Barnens Asylrättscentrum**.

Var försiktig med juridisk rådgivning

Som stöd till kvinnor i asylprocessen är det viktigt att inte ge juridisk rådgivning som du inte är säker på. Migrationslagstiftningen har förändrats mycket de senaste åren och små felaktigheter kan få stora konsekvenser för kvinnan som söker asyl. Du kan alltid kontakta oss och ställa frågor om det är något du undrar över.

Hjälp kvinnan att kunna berätta

En av de viktigaste rollerna för dig som stöd är att hjälpa kvinnan att kunna berätta. Det kan vara svårt för kvinnan att berätta vad hon varit med om, men det är väldigt viktigt att kvinnan berättar om sina asylskäl. Migrationsverket kan bara göra bedömningen utifrån den information de får.

Om kvinnan fortfarande är i asylprocessen, men inte har berättat är det viktigt att du informerar henne om att hon måste berätta. Om hennes process är avslutad, hjälp henne komma i kontakt med en jurist som kan migrationsrätt.

Stöd med kontakter

Det kan vara svårt för någon som är ny i Sverige och inte känner till hur systemet fungerar att ta kontakt med rätt personer och be om det den har rätt till. Som stödperson kan du hjälpa kvinnor i asylprocessen genom att till exempel stötta henne med:

- Kontakt med Migrationsverket om kvinnan har önskat kvinnlig handläggare och kvinnligt offentligt biträde, men inte fått det.
- Kontakt med det offentliga biträdet om kvinnan ännu inte träffat det själv och hjälpa henne att få till det mötet.
- Om kvinnan vill ha en kvinnlig tolk, påminna offentliga biträdet om det.
- Kontakt med vården, psykiatri, religiöst samfund eller annan organisation som kan ge stöd och verktyg för att hon ska kunna berätta.

Informera om hennes rättigheter

Ge henne stöd att förstå asylprocessen och vilka rättigheter hon har i den. På vår hemsida finns en **genomgång av hela asylprocessen**, gå gärna igenom den med henne. Framförallt är det viktigt att du berättar för henne att hon har rätt till kvinnligt biträde, handläggare och tolk.

Anmälan om verkställighetshinder

Asylprocessen är avslutad när den asylsökande har fått det sista beslutet, det sker ofta som en dom från den tredje och sista instansen, Migrationsöverdomstolen. Då har inte längre den som sökt asyl rätt till offentligt biträde. Det som då går att göra är att anmäla att det finns hinder mot att beslutet om utvisning ska verkställas och det kallas verkställighetshinder.

Att lämna in ansökan om verkställighetshinder

För att lämna in en ansökan om verkställighetshinder måste det finnas nya omständigheter som gör att det inte går att utvisa personen. Anmälan ska lämnas in till Migrationsverket som sedan tar ställning till om ny prövning ska beviljas.

Om Migrationsverket ger en ny prövning betyder inte det att det blir en helt ny asylprocess, däremot att de nya omständigheterna och skyddsbehovet till följd av dessa måste bedömas. Vid den prövningen får den sökande återigen rätt till ett offentligt biträde. Precis som vid asylprövningen kan kvinnan alltid framföra att hon önskar att ett specifikt biträde förordnas. Kvinnan kommer därefter att kallas till en utredning hos Migrationsverket för att hon ska få möjlighet att berätta om de nya asylskälen.

Nya omständigheter

De nya omständigheterna kan vara något som hon inte tidigare berättat om för Migrationsverket, för att hon inte kände till omständigheterna. Det kan även innebära att kvinnan har skyddsbehov på grund av dessa nya omständigheter. Det kallas för att asylskäl uppstår på plats; sur place. Hon kan exempelvis ha blivit gravid och fött ett barn utan att vara gift, eller ha lämnat sin make och ansökt om skilsmässa. Eftersom de nya omständigheterna in har varit med i bedömningen tidigare, måste de utredas och bedömas.

Asylskäl som kvinnan inte berättat om

Det kan också vara så att kvinnan inte vågat eller visste att det var viktigt att berätta om ett visst asylskäl. Då måste kvinnan tydligt förklara för Migrationsverket varför hon inte berättat om detta tidigare. Det kallas att man måste visa att man har haft **giltig ursäkt** till att inte berätta om skälen tidigare.

Om asylskälen som kvinnan inte har berättat om är kopplat till sexuell läggning,

eller att hon inte har kunnat eller orkat berätta om övergrepp och förföljelse relaterat till kön, kan Migrationsverket ta hänsyn till att vissa asylskäl är svåra att berätta om.

Stöd till kvinnor som inte tidigare berättat

Om du träffar en kvinna som angett nya asylskäl som inte hon tidigare inte kunnat, vågat eller vetat om vara viktiga att berätta om, finns det några viktiga saker du kan stötta med.

Ett bra stöd är att reda ut varför hon inte har berättat. Prata med henne om hur förutsättningarna för henne att kunna berätta såg ut. Fick hon information om asylprocessen och vad som är asylskäl? Önskade hon kvinnlig handläggare/ tolk/ biträde – och tillgodosågs detta? Om hon sökte tillsammans med sin make och asylskälen rör maken - eller inte får komma till makens kännedom - informerades kvinnan om sekretess mellan makar? Talade det offentliga biträdet separat med henne? Berättade hon inte för att det var förenat med så mycket skam?

Du kan även stötta henne att ta fram stödbevisning. Har hon berättat för någon annan, t ex vid vårdkontakt? Det kan t ex finnas journalanteckningar till stöd för att hon har berättat för vårdpersonal. Var det för traumatiskt för henne att kunna berätta under asylprocessen, finns det läkarintyg? Hjälプ kvinnan att få kontakt med specialistläkare.

Hjälプ att skriva verkställighetshinder

Du kan alltid vända dig till oss om du har frågor om verkställighetshinder och hur ett sådant skrivs.

Stöd till kvinnor som utsätts för hot och våld

Om kvinnan du stöttar utsätts för hot och våld kan du hjälpa henne komma i kontakt med organisationer kan ge henne stöd och göra att hon kommer i säkerhet.

Offentliga verksamheter

Socialtjänsten

Socialtjänsten i den kommun som du är folkbokförd i.

Hälso- och sjukvården

Vårdguiden 1177 har bland annat information för dig som utsätts för våld i nära relationer och om övergrepp och sexuella trakasserier.

[Webbplats för Vårdguiden 1177](#)

Polisen

["Kom till oss"](#) är polisens informationssida om brott i nära relationer

Kvinnofridslinjen

Kvinnofridslinjen erbjuder samtalsstöd via telefon dygnet runt. Telefonsamtalet är gratis och syns inte på telefonräkningen. Glöm inte att om du inte vill att telefonnumret ska synas i listan på senast uppringda nummer i mobiltelefonen behöver du ta bort numret från listan.

Telefonnummer: 020-50 50 50.

[Kvinnofridslinjens webbplats](#)

Brottsofferjour

Brottsofferjourernas riksförbund erbjuder stöd till den som utsätts för brott.

[Webbplats för Brottsofferjourernas riksförbund](#)

Hedersförtryck.se

På den här webbplatsen finns information för dig som är utsatt och till dig som vill lära dig mer om hedersförtryck.

[Webbplats för Hedersförtryck.se](#)

För barn

Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Länsstyrelsen Östergötland har gjort flera filmer för dig som är under 18 år om vad våld är och var du kan få stöd och hjälp. Filmerna finns på Youtube.

[Börja med att se filmen "Det är mitt liv"](#)

Youmo.se

Youmo.se är en sajt för dig som är 13 till 20 år. Här finns information om kroppen, sex och hälsa

[Webbplats för youmo.se](#)

Andra stödverksamheter

TRIS stödtelefon

TRIS stödtelefon finns till för den som är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck.

[Webbplats för Tris stödtelefon](#)

Kvinno- och tjejjourer

Roks och Unizon har jourer runt om i landet som erbjuder stöd åt tjejer och kvinnor

[Roks webbplats](#)

[Unizons webbplats](#)

RFSL Stödmottagning

RFSL Stödmottagning finns till för hbtqi-personer som blivit utsatta för trakasserier, hot och våld.

[Webbplats för RFSL Stödmottagning](#)

Terrafem

Terrafem driver en jourtelefon för kvinnor med utländsk härkomst. Samtalet syns inte på din telefonräkning. Glöm inte att om du inte vill att telefonnumret ska synas i listan på senast uppringda nummer i mobiltelefonen behöver du ta bort numret från listan. Telefonnummer: 020- 52 10 10.

[Webbplats för Terrafem](#)

Den här guiden har tagits fram av medarbetare på Asylrättscentrum och med hjälp av finansiering av Borås Pastorat.

Asylrättscentrum, en ideell organisation där asylsökande kan få gratis rådgivning och stöd i asylprocessen. Vi har i vår verksamhet sett att en av de viktigaste stöden som kvinnor i asylprocessen kan få, är stöd som gör att de kan berätta om sina asylskäl. Vi hoppas att den guiden kan hjälpa fler kvinnor att berätta om det de varit med om och det som de är rädda för.

Vill du stötta vår verksamhet så att vi kan hjälpa fler? Sätt gärna in en gåva på:

Bankgiro 900-5794

Plusgiro 900579-4

Swish 1234 645206

Gustavslundsvägen 141

167 51 Bromma

Hemsida: sweref.org

Mail: info@sweref.org

Telefon: 0200-88 00 66

